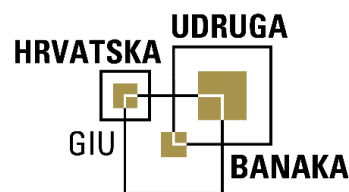

CEPOR

Centar za politiku razvoja malih
i srednjih poduzeća i poduzetništva

Hrvatska prednjači u poduzetničkom optimizmu: Raste percepcija prilika i samouvjerenost, ali izazovi ostaju prisutni

- U 2023. godini u istraživanju je sudjelovalo 46 zemalja. U razdoblju od 2002. do 2023. godine u Hrvatskoj je slučajnim izborom bilo obuhvaćeno 44.000 osoba.

Zagreb, 20. studenog 2024. – Prema najnovijim rezultatima istraživanja **Global Entrepreneurship Monitor (GEM) za 2023. godinu, poduzetnička okolina u Hrvatskoj zabilježila je određeni napredak, ali se i dalje suočava s brojnim izazovima koji ograničavaju razvoj poduzetništva.** Istraživanje, koje se provodi od 1999. godine, uključuje 46 zemalja svijeta, s posebnim naglaskom na poduzetničku aktivnost i percepciju u zemljama Europske unije, uključujući Hrvatsku koja u ovom istraživanju sudjeluje kontinuirano od 2002. godine.

U 2023. godini, **13,2% odrasle populacije Hrvatske sudjelovalo je u ranim fazama pokretanja poslovnih pothvata, što je iznad prosjeka Europske unije (9,3%).** Ova brojka ukazuje na optimizam među građanima i povećanu namjeru za pokretanje vlastitih poduzetničkih inicijativa.

Ipak, motivacijski indeks, koji prikazuje omjer onih koji započinju poslovni pothvat iz želje za promjenom, profitom ili očuvanjem obiteljske tradicije u odnosu na one koji to čine zbog nedostatka zaposlenja, ostaje nizak. **U 2023. godini iznosio je 1,94 u Hrvatskoj, dok je za primjer u Švedskoj bio 4,23.** Navedeni podaci ukazuju na to da **velik broj poduzetnika ulazi u poslovne pothvate zbog nužde, a ne zbog prepoznatih prilika.** Ovaj trend zahtijeva dodatna istraživanja kako bi se razumjele stvarne prepreke i potaknule promjene.

Poduzetnička klima i prepreke

Percepcija prilika među populacijom **porasla je sa 58,3% u 2021. godini na 64,1% u 2023.,** a Hrvatska je i dalje vodeća među EU zemljama po samopouzdanju u vlastite poduzetničke sposobnosti. Međutim, **politike i regulatorni okvir još uvijek se smatraju ograničavajućim, s ocjenom od 3,44,** što je ispod granice stimulativne okoline (raspon ocjena 0-10). To, zajedno s niskim doprinosom obrazovnog sustava u jačanju poduzetničkih kompetencija, koči razvoj i održivost poduzetničkih pothvata.

Poduzetnička aktivnost u Hrvatskoj, procijenjena kroz pokretanje novih poslovnih pothvata (TEA indeks koji obuhvaća pothvate do 42 mjeseca starosti) te djelovanje 'odraslih' poduzetnika (s iskustvom duljim od 42 mjeseca), pokazuje stabilne, ali raznolike trendove u usporedbi s prosjekom EU zemalja. **Hrvatska bilježi iznadprosječno sudjelovanje u ranoj poduzetničkoj aktivnosti, dok je udio 'odraslih' poduzeća ispod prosjeka Europske unije.** Po gustoći 'odraslih' poduzeća (broj 'odraslih' poduzeća na 100 odraslih stanovnika) Hrvatska je u odnosu na 2021. godine popravila svoju pozicioniranost u među EU zemljama koje su sudjelovale u GEM istraživanju - od začelja na trinaesto mjesto od 18 zemalja. Ipak, **razina gustoće 'odraslih' poduzeća, koja su poslovala više od 42 mjeseca, i dalje je niska,** što ukazuje na nedovoljnu stabilnost poduzetničke strukture.

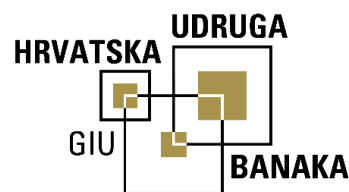
Inovacije i konkurentnost

Hrvatska se ističe po broju novih poduzeća koja uvode inovacije. **U 2023. godini Hrvatska se svrstala na peto mjesto po inovativnosti proizvoda i tehnologija među EU zemljama** uključenima u istraživanje. Novopokrenuti pothvati sve više ciljaju na tržišta visokog intenziteta konkurencije, što može potaknuti širenje poslovanja i otvaranje međunarodnih tržišta.

CEPOR

Centar za politiku razvoja malih
i srednjih poduzeća i poduzetništva

Preporuke za budućnost

Izvešće naglašava da su potrebne konzistentne i koordinirane politike kako bi se potaknula poduzetnička aktivnost i stvorila povoljnija poslovna klima. Ključne preporuke uključuju:

1. **Pojednostavljenje regulatornog okvira** kako bi se smanjile administrativne prepreke za poduzetnike i stvorila pozitivnija investicijska klima;
2. **Jačanje suradnje između istraživačkih institucija i poslovnog sektora** s ciljem komercijalizacije inovacija i jačanja konkurentnosti;
3. **Uvođenje obrazovnih reformi** koje omogućuju razvoj poduzetničkih kompetencija od osnovne škole do visokoškolskih ustanova;
4. **Podrška inovativnim poduzećima** kroz državne fondove rizičnog kapitala i porezne poticaje za poslovne anđele;
5. **Intenziviranje mjera za regionalnu i rodnu ravnotežu** u poduzetništvu kako bi se potaknula ravnomjerna poduzetnička aktivnost diljem Hrvatske.

Unatoč prisutnim izazovima, postoje jasni pokazatelji rasta i potencijala u poduzetničkoj sceni Hrvatske. Potrebne su kontinuirane, međuresorne i dugoročne mjere kako bi se osigurala stimulativna okolina za poduzetnike, podržala inovacijska klima i omogućilo lakše poslovanje. Samo tako će Hrvatska moći osigurati stabilan rast poduzetništva i usklađivanje sa standardima razvijenijih članica EU-a.

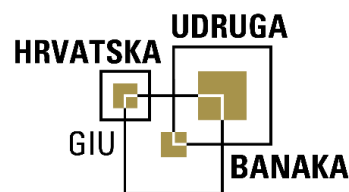
Sudjelovanje Hrvatske u GEM istraživanju više od dva desetljeća pruža važan uvid u promjene i obrasce poduzetničke aktivnosti. To omogućuje detaljne analize i dizajniranje učinkovitih politika temeljenih na podacima, čime se potiče održiv gospodarski rast. Nositelj istraživanja je **CEPOR – Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništvo**. Istraživački tim kao i proteklih godina čini grupa istraživača sa Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku **prof.dr. Slavica Singer**, voditeljica tima i članovi tima **prof.dr.sc. Nataša Šarlija**, **prof.dr.sc. Sanja Pfeifer** i **prof.dr.sc. Sunčica Oberman Peterka**.

Više informacija o rezultatima GEM istraživanja dostupno je na službenoj web stranici www.cepor.hr/gem-global-entrepreneurship-monitor.

CEPOR

Centar za politiku razvoja malih
i srednjih poduzeća i poduzetništva

O GEM istraživanju:

GEM istraživanje provodi se u godišnjoj dinamici, prikupljanjem podataka od odrasle populacije i eksperata. Podaci prikupljeni od reprezentativnog uzorka odrasle populacije izražavaju samoevaluaciju, očekivanja i percepciju o pojedinim aspektima poduzetničkog procesa (od individualnih atributa i društvenih vrijednosti do pojedinih faza životnog ciklusa poduzetničkih aktivnosti: pokretanje, rast, izlazak). Intervjui s izabranim ekspertima daju uvid u njihova mišljenja o kvaliteti poduzetničke okoline i o problemima interakcije poduzetnika s poduzetničkom okolinom.

U svim godinama sudjelovanja u GEM istraživanju u Hrvatskoj je uzorak bilo 2000 odraslih ispitanika, pa tako i u 2023. godini. To znači da je u razdoblju od 2002. do 2023. godine slučajnim izborom bilo obuhvaćeno 44 000 osoba. Neke zemlje opredjeljuju se za veće uzorke ispitanika zbog želje za utvrđivanjem razlika u poduzetničkoj aktivnosti unutar zemlje i zbog oblikovanja djelotvornijih politika ciljanih na jačanje poduzetničke aktivnosti u dijelovima zemlje koja su razvojno deprivirana. Na primjer u 2023. godini, kao i u prijašnjim godinama, veličine uzorka su u Švedskoj 3 704, Francuskoj 3 831, Poljskoj 8 000, u Španjolskoj čak 30 201. Reprezentativnost uzorka odrasle populacije temelji se na kriterijima starosne i rodne strukture, te rezidencijalne pripadnosti.

Pored slučajnog uzorka odraslih stanovnika u GEM istraživanju sudjeluju i eksperti koji vrednuju kvalitetu i važnost komponenti poduzetničke okoline – u 2023. godini svoje ocjene su dala 36 eksperata, odnosno od 2002. godine u istraživanju je sudjelovalo 410 eksperata (u nekim godinama, u skladu s propozicijama, mogli su sudjelovati isti eksperti kao i u nekoj od prethodnih godina, pa je tako broj ekspertskih doprinosa / mišljenja do sada 917).

U Hrvatskoj se rezultati GEM istraživanja uvijek interpretiraju u vremenskom kontekstu koji je duži od jedne godine (najčešće trogodišnje razdoblje), radi uočavanja promjena. Na taj način se potvrđuje ili opovrgava stabilnost uočenih tendencija i obrazaca poduzetničkog djelovanja u Hrvatskoj, te identificiraju kritična područja koja zahtijevaju intervencije od razine pojedinca do institucija.

U ovom izvješću prezentiraju se rezultati istraživanja u 2023. godini u usporedbi s rezultatima iz 2021. i 2022. godine. GEM indikatori se ne smiju tumačiti izolirano jedan od drugih, jer se time poništava konceptualni okvir koji određuje teorijsku relevantnost GEM istraživanja. Povezivanjem GEM indikatora povećava se njihova informacijska vrijednost (npr. motivacijski indeks, stopa obnavljanja poduzetničke strukture...).

Za pozicioniranje Hrvatske prema svim zemljama koje su sudjelovale u GEM istraživanjima u 2023., 2022. i 2021. godini treba koristiti globalne godišnje izvještaje <http://gemconsortium.org/report>